

Konvencija 155

KONVENCIJA O SIGURNOSTI I ZAŠTITI ZDRAVLJA NA RADU I O RADNOM OKRUŽENJU

Opća konferencija Međunarodne organizacije rada koju je u Ženevi sazvalo Upravno vijeće Međunarodnog ureda rada, sastavši se na svom šezdeset i sedmom zasjedanju 3. lipnja 1981., i odlučivši prihvatiti određene prijedloge u vezi sa sigurnošću i zaštitom zdravlja na radu i radnim okruženjem, a što je šesta točka dnevnog reda zasjedanja, i odlučivši da ovi prijedlozi dobiju oblik međunarodne konvencije; usvaja dvadeset i drugog lipnja tisuću devetsto osamdeset i prve godine sljedeću konvenciju koja se naziva Konvencija o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu iz 1981.:

I. dio - DOMAŠAJ I DEFINICIJE

Članak 1.

1. Ova Konvencija se primjenjuje na sve grane gospodarske djelatnosti.
2. Članica koja ratificira ovu Konvenciju može, nakon savjetovanja, koje treba održati što je moguće prije, s reprezentativnim organizacijama zainteresiranih poslodavaca i radnika, isključiti iz njene primjene, djelomično ili u cijelosti, određene grane gospodarske djelatnosti, kao što je pomorstvo ili ribarstvo, a u odnosu na koje se javljaju posebni problemi većeg značenja.
3. Svaka članica koja ratificira ovu Konvenciju mora u svom prvom izvješću o primjeni Konvencije koje se podnosi na temelju članka 22. Statuta Međunarodne organizacije rada nabrojiti sve grane koje su isključene u skladu sa stavkom 2. ovoga članka i navesti razloge za takvo isključenje te opis mjera koje su poduzete kako bi se zaposlenicima u isključenim granama osigurala odgovarajuća zaštita, te mora u narednim izvješćima naznačiti svaki napredak prema njenoj široj primjeni.

Članak 2.

1. Ova Konvencija se primjenjuje na sve radnike u obuhvaćenim granama gospodarske djelatnosti.
2. Članica koja ratificira ovu Konvenciju može, nakon savjetovanja, koje treba održati što je moguće prije, s reprezentativnim organizacijama zainteresiranih poslodavaca i radnika, isključiti iz njene primjene, djelomično ili u cijelosti, ograničene kategorije radnika u odnosu na koje postoje posebne poteškoće.
3. Svaka članica koja ratificira ovu Konvenciju mora u svom prvom izvješću o primjeni Konvencije koje se podnosi na temelju članka 22. Statuta Međunarodne organizacije rada nabrojiti sve ograničene kategorije radnika koje su isključene u skladu sa stavkom 2. ovoga članka i navesti razloge za takvo isključenje, te mora u narednim izvješćima naznačiti svaki napredak prema njenoj široj primjeni.

Članak 3.

U svrhu ove Konvencije:

- (a) izraz *»grane gospodarske djelatnosti«* obuhvaća sve grane u kojima su radnici zaposleni, uključujući javne službe;
- (b) izraz *»radnici«* obuhvaća sve zaposlene osobe, uključujući zaposlenike u javnim službama;
- (c) izraz *»radno mjesto«* obuhvaća sva mjesta na kojima radnici moraju biti ili na koja moraju ići zbog svog posla i koja su pod izravnom ili neizravnom kontrolom poslodavca;
- (d) izraz *»propisi«* obuhvaća sve odredbe kojima su nadležna vlast ili vlasti dale snagu zakona;
- (e) izraz *»zdravlje«*, kad se odnosi na rad, ne označava samo izostanak bolesti ili nesposobnosti; on također uključuje tjelesne i duševne čimbenike koji utječu na zdravlje, a koji su u izravnoj vezi sa sigurnošću i higijenom na radu.

II. dio - NAČELA NACIONALNE POLITIKE

Članak 4.

1. Svaka članica mora, u okviru nacionalnih uvjeta i prakse, te nakon savjetovanja s najreprezentativnijim organizacijama poslodavaca i radnika, utvrditi, provoditi i periodično revidirati jedinstvenu nacionalnu politiku sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, te radnog okruženja.
2. Cilj te politike mora biti sprječavanje nesreća i ozljeda, koje utječu na zdravlje, a nastaju kao posljedica rada, povezane su s radom ili se događaju tijekom rada, na način da se umanje, u mjeri u kojoj je to moguće, uzroci opasnosti svojstveni radnom okruženju.

Članak 5.

Politika predviđena člankom 4. ove Konvencije mora voditi računa o sljedećim glavnim područjima djelovanja u onoj mjeri u kojoj ona utječu na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu i radno okruženje:

- (a) projektiranje, ispitivanje, odabir, zamjena, ugrađivanje, razmještaj, uporaba i održavanje materijalnih elemenata rada (radna mjesta, radno okruženje, alati, strojevi i oprema, kemijske, fizikalne i biološke tvari i agensi, radni procesi);
- (b) odnosi između materijalnih elemenata rada i osoba koje obavljaju ili nadgledaju rad, te prilagođavanje strojeva, opreme, radnog vremena, organizacije rada i radnih procesa tjelesnim i duševnim sposobnostima radnika;
- (c) izobrazba, uključujući potrebno stručno usavršavanje, kvalifikacije i motivaciju osoba koje sudjeluju, u bilo kojem svojstvu, u postizanju odgovarajućih razina sigurnosti i zdravlja;
- (d) komunikacija i suradnja na razini radne skupine i poduzeća, te na svim odgovarajućim razinama zaključno s nacionalnom razinom;
- (e) zaštita radnika i njihovih predstavnika od stegovnih mjera zbog djelovanja koje su ispravno poduzeli sukladno politici predviđenoj člankom 4. ove Konvencije.

Članak 6.

Politika predviđena člankom 4. ove Konvencije mora sadržavati naznake odnosnih dužnosti i odgovornosti javnih vlasti, poslodavaca, radnika i ostalih u odnosu na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu i radno okruženje, uzimajući u obzir i komplementarnu narav takvih odgovornosti i nacionalne uvjete i praksu.

Članak 7.

Stanje sigurnosti i zaštite zdravlja na radu i radnog okruženja se mora u odgovarajućim vremenskim razmacima preispitati bilo u cijelosti ili u odnosu na pojedina područja s ciljem identificiranja glavnih problema, razvijanja djelotvornih načina njihovog rješavanja i prioriteta djelovanja, kao i ocjene rezultata.

III. dio - DJELOVANJE NA NACIONALNOJ RAZINI

Članak 8.

Svaka članica mora, donošenjem zakona ili drugih propisa ili na drugi način u skladu s nacionalnim uvjetima i praksom i uz savjetovanje s reprezentativnim organizacijama zainteresiranih poslodavaca i radnika, poduzeti sve potrebne mjere za provedbu članka 4. ove Konvencije.

Članak 9.

1. Provođenje zakona i propisa koji uređuju sigurnost i zaštitu zdravlja na radu i radno okruženje mora se osigurati kroz dostatan i primjeren sustav inspekcije.
2. Sustav provedbe mora predvidjeti odgovarajuće kazne za kršenje zakona i drugih propisa.

Članak 10.

Potrebno je poduzeti mjere koje će osigurati da poslodavci i radnici dobiju upute koje će im pomoći da ispunjavaju zakonske obveze.

Članak 11.

U cilju provođenja politike predviđene člankom 4. ove Konvencije, jedna ili više nadležnih vlasti mora osigurati progresivno obavljanje sljedećih djelovanja:

- (a) utvrđivanje uvjeta, kada to zahtijeva narav i stupanj opasnosti, koji se odnose na projektiranje, izgradnju i situacijski plan poduzeća, početak njihova rada, veće izmjena koje na njih utječu i promjene njihove namjene, sigurnost tehničke opreme koja se koristi na radu, kao i primjenu postupaka koje su utvrdile nadležne vlasti;
- (b) određivanje radnih procesa i tvari i agensa izlaganje kojima mora biti zabranjeno, ograničeno ili uvjetovano odobrenjem ili kontrolom jedne ili više nadležnih vlasti; treba uzeti u obzir opasnosti za zdravlje zbog istovremene izloženosti većem broju tvari ili agensa;
- (c) utvrđivanje i primjena postupaka za prijavu nesreća na radu i profesionalnih bolesti od strane poslodavaca i, gdje je to primjereno, osiguravajućih ustanova i ostalih izravno zainteresiranih, te izrada godišnje statistike o nesrećama na radu i profesionalnim bolestima;
- (d) provođenje istraga kad izgleda da su slučajevi nesreća na radu i profesionalnih bolesti ili ostalih ozljeda koje su nastale tijekom rada ili u vezi s radom posljedica opasnih situacija;
- (e) godišnje objavljivanje podataka o mjerama poduzetim u skladu s politikom iz članka 4. ove Konvencije i o nesrećama na radu, profesionalnim bolestima i ostalim ozljedama koje su nastale tijekom rada ili u vezi s radom;
- (f) ustrojavanje ili proširivanje sustava za ispitivanje kemijskih, fizikalnih ili bioloških agensa u odnosu na opasnost koju oni predstavljaju za zdravlje radnika, a uzimajući u obzir nacionalne uvjete i mogućnosti.

Članak 12.

U skladu s nacionalnim zakonima i praksom moraju se poduzimati mjere kojima se osigurava da svi koji projektiraju, proizvode, uvoze, osiguravaju ili premještaju strojeve, opremu ili tvari u profesionalne svrhe:

- (a) mogu provjeriti da, u mjeri u kojoj je to razumno izvedivo, strojevi, oprema ili tvari ne predstavljaju opasnost za sigurnost i zdravlje osoba koje se njima pravilno koriste;
- (b) stave na raspolaganje informacije o pravilnom instaliranju i uporabi strojeva i opreme, kao i o pravilnoj uporabi tvari, te informacije o opasnostima koje prijete od strojeva i opreme i opasnih svojstava kemijskih tvari i fizikalnih ili bioloških agensa ili proizvoda, kao i upute o tome kako se opasnosti mogu izbjeći;

(c) provode analize i istraživanja ili na drugi način prate znanstvene i tehničke spoznaje potrebne za usklađivanje s podstavcima (a) i (b) ovoga članka.

Članak 13.

Radnik koji se udaljio s radnog mjesta u situaciji za koju ima opravdani razlog vjerovati da za njegov život i zdravlje predstavlja neposrednu i ozbiljnu opasnost, mora biti zaštićen od negativnih posljedica u skladu s nacionalnim uvjetima i praksom.

Članak 14.

Potrebno je poduzeti mjere koje imaju za cilj poticati, na način koji je primjeren nacionalnim uvjetima i praksi, uvođenje pitanja sigurnosti, zaštite zdravlja na radu i radnog okruženja na sve razine obrazovanja i izobrazbe, uključujući više tehničko, medicinsko i stručno obrazovanje na način koji zadovoljava potrebe izobrazbe svih radnika.

Članak 15.

1. U cilju osiguranja ujednačenosti politike predviđene člankom 4. ove Konvencije i mjera za njezinu provedbu, svaka članica mora, nakon savjetovanja s najreprezentativnijim organizacijama poslodavaca i radnika i ostalim tijelima, što je moguće prije utvrditi organizaciju, u skladu s nacionalnim uvjetima i praksom, kojom se osigurava potrebna suradnja između različitih vlasti i tijela zaduženih za primjenu II. i III. dijela ove Konvencije.

2. Kad god to zahtijevaju okolnosti, a nacionalni uvjeti i praksa dopuštaju, ta organizacija mora uključivati osnivanje jednog središnjeg tijela.

IV. dio - DJELOVANJE NA RAZINI PODUZEĆA

Članak 16.

1. Od poslodavaca se mora zahtijevati da osiguraju, u onoj mjeri u kojoj je to razumno izvedivo, da radna mjesta, strojevi, oprema i procesi pod njihovom kontrolom budu sigurni i bez opasnosti za zdravlje.

2. Od poslodavaca se mora zahtijevati da osiguraju, u onoj mjeri u kojoj je to razumno izvedivo, da kemijske, fizikalne i biološke tvari i agensi pod njihovom kontrolom nisu opasni za zdravlje kad se poduzmu odgovarajuće mjere zaštite.

3. Od poslodavaca se mora zahtijevati da, gdje je to potrebno, osiguraju odgovarajuću zaštitnu odjeću i zaštitnu opremu kako bi se, u mjeri u kojoj je to razumno izvedivo, spriječila opasnosti od nesreća ili štetnih posljedica za zdravlje.

Članak 17.

Kad god dva ili više poduzeća istovremeno obavljaju istu djelatnost na jednom mjestu rada, oni moraju surađivati prilikom primjene odredaba ove Konvencije.

Članak 18.

Od poslodavaca se mora zahtijevati da, gdje je to potrebno, utvrde mjere za rješavanje hitnih slučajeva i nesreća, uključujući odgovarajuće mjere za pružanje prve pomoći.

Članak 19.

Na razini poduzeća moraju se poduzeti mjere kojima se osigurava:

(a) da radnici, dok obavljaju svoj posao, surađuju u cilju ispunjavanja obveza koje ima njihov poslodavac;

(b) da predstavnici radnika u poduzeću surađuju s poslodavcem na području sigurnosti i zaštite zdravlja na radu;

(c) da predstavnici radnika u poduzeću dobiju odgovarajuće informacije o mjerama koje poslodavac poduzima za osiguranje sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, te da se mogu savjetovati sa svojim reprezentativnim organizacijama o takvim informacijama, pod uvjetom da ne otkrivaju poslovne tajne;

(d) da se radnicima i njihovim predstavnicima u poduzeću omogući odgovarajuća izobrazba o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu;

(e) da se radnicima i njihovim predstavnicima i, u određenom slučaju, njihovim reprezentativnim organizacijama u poduzeću omogući da, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i praksom, ispituju sve vidove sigurnosti i zaštite zdravlja na radu vezane za njihov rad, te da se poslodavac savjetuje s njima o tim pitanjima; u tu svrhu se, sporazumno, mogu dovesti vanjski tehnički savjetnici;

(f) da radnik odmah prijavi osobi kojoj je neposredno odgovoran svaku situaciju za koju ima opravdan razlog vjerovati da predstavlja neposrednu i ozbiljnu opasnost za njegov život ili zdravlje; dok poslodavac ne poduzme, po potrebi, korektivne mjere, ne smije zahtijevati od radnika da nastavi rad u situaciji u kojoj i dalje postoji neposredna i ozbiljna opasnost za život i zdravlje.

Članak 20.

Suradnja između uprave i radnika, odnosno njihovih predstavnika u okviru poduzeća predstavlja osnovni element organizacijskih i ostalih mjera poduzetih u skladu sa člancima 16. do 19. Konvencije.

Članak 21.

Mjere sigurnosti i zaštite zdravlja na radu ne smiju radnicima stvarati nikakve troškove.

V. dio - ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 22.

Ova Konvencija ne revidira ni jednu međunarodnu konvenciju ili preporuku o radu.

Članak 23.

Formalne ratifikacije ove Konvencije priopćavaju se glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada radi registracije.

Članak 24.

1. Ova Konvencija obvezuje samo one članice Međunarodne organizacije rada čije su ratifikacije registrirane kod glavnog ravnatelja.

2. Ona stupa na snagu dvanaest mjeseci od datuma kada su kod glavnog ravnatelja registrirane ratifikacije dviju članica.

3. Nakon toga, ova Konvencija stupa na snagu u odnosu na svaku članicu dvanaest mjeseci nakon datuma registracije njene ratifikacije.

Članak 25.

1. Članica koja je ratificirala ovu Konvenciju može je otkazati nakon proteka razdoblja od deset godina od datuma kada je Konvencija stupila na snagu, aktom kojeg dostavlja glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada radi registracije. Takav otkaz proizvodi pravni učinak godinu dana nakon datuma kada je registriran.

2. Svaka članica koja je ratificirala ovu Konvenciju, i koja u roku od godine dana nakon proteka razdoblja od deset godina iz prethodnog stavka ne otkáže Konvenciju prema odredbi ovoga članka bit će obvezana za još jedno razdoblje od deset godina i, nakon toga, može otkazati Konvenciju po isteku svakog novog razdoblja od deset godina prema uvjetima predviđenim u ovome članku.

Članak 26.

1. Glavni ravnatelj Međunarodnog ureda rada notificira svim članicama Međunarodne organizacije rada registraciju svih ratifikacija ili otkaza što su mu priopćile članice Organizacije.

2. Notificirajući članicama Organizacije registraciju posljednje dostavljene mu ratifikacije koja je potrebna da ova Konvencija stupi na snagu, glavni ravnatelj mora upozoriti članice Organizacije na dan kada Konvencija stupa na snagu.

Članak 27.

Glavni ravnatelj Međunarodnog ureda rada priopćuje glavnom tajniku Ujedinjenih naroda radi registracije u skladu sa člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda potpune podatke o svim ratifikacijama i aktima o otkazivanju što ih je registrirao u skladu s odredbama prethodnih članaka.

Članak 28.

Kada bude to smatralo potrebnim, Upravno vijeće Međunarodnog ureda rada podnijet će Općoj konferenciji izvješće o primjeni ove Konvencije i razmotrit će potrebu uvrštavanja pitanja njene potpune ili djelomične revizije na dnevni red Konferencije.

Članak 29.

1. Ako Konferencija usvoji novu konvenciju, koja bi ovu Konvenciju revidirala u cijelosti ili djelomično, tada, ukoliko novom konvencijom ne bi bilo drukčije određeno:

(a) ratifikacija nove revidirajuće konvencije od strane članice znači *ipso iure* otkazivanje ove Konvencije bez obzira na odredbu članka 12., ako, i kada nova revidirajuća konvencija stupi na snagu;

(b) od datuma kada nova revidirajuća konvencija stupi na snagu, ova Konvencija prestaje biti otvorena za ratifikaciju članicama.

2. Ova Konvencija u svakom slučaju ostaje na snazi u sadašnjem obliku i sadržaju za one države članice koje su je ratificirale, a koje nisu ratificirale revidirajuću konvenciju.

Članak 30.

Engleski i francuski tekst ove Konvencije jednako su vjerodostojni.